اتباع الرسول

تالیف
ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ⓒ المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .. حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ- العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتیا

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکوونکی : ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احیاء الدعوة الاسلامیة

تیراژ : ٥٠٠٠

نیټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وری ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تیراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

موضوع	گڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کي چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو سته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګڼه	موضوع	
۱۳	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴	تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵	د تقلید رد د سلف صالحینو، څلورو واړو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶	د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
۱۷	د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده.	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئآت أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلاهادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّ نِسَاءً وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي تَسَاءَلُوْنَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوْتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا يُّصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدي هدی محمد صلی الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ور ته يې وويل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸-

«مونږ وويل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدايت راغي نو هغه چا چه زما د هدايت تابعداري وکړه نه به په هغوی ويره وی او نه به غمجن کېږي»

په دی ايت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته دا خبر ورکړی دی چه زه به هدايت رالېږم او د دی هدايت تابعدارو ته يې بشارت او زيری ورکړی دی. د هدايت په هکله د دی ايت په تفسير کښې حافظ ابن کثير په خپل تفسير کښې داسې ليکی:

«قال ابوالعالية الهدیٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدیٰ محمد صلّی الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدیٰ القرآن» تفسير ابن كثير ص۸۳ ج ۱ /

«ابوالعالية ويلی دی چې له هدايت څخه مراد انبياء، رسولان او د هغوی معجزې، دلائل او بيان دی. او مقاتل بن حيان ويلی دی چې هدايت عبارت دی د محمد صلی الله عليه وسلّم څخه او حسن بصری ويلی دی چې هدايت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحيح دي ځکه چي ټولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره آخري پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلی الله عليه وسلم او په هغه باندي د الله له لوري رالېږل شوی کتاب قرآن کريم دی.

نو په هر امت باندي د خپل رسول او نبي اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چي کله الله تعالی کوم پيغمبر رالېږلی دی هغوی ته يې د دی حکم کړی دی چي زما د رالېږل شوی رسول اطاعت او تابعداري وکړي لکه چي الله تعالی فرمايي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لېږلی مګر د دی لپاره چي د هغه تابعداري وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چي کوم پيغمبر لېږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله اخري پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلی دی لکه چي فرمايي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تېر شويدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ». سورهٔ سباء ٢٨.

«مونږ نه يې لېږلی مګر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی اې ويره وونکی لکن زيات خلك نه پوهېږي» سورة سبا (٢٨) نو مونږ ډېر ښه اخلی رسول په اطاعت مأمور یو او د ده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او د ده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښی زيات نصوص راغلي دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنَ » سورة التغابن: — ۱۲ .

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ » سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ دی لپاره چي په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او وويريږئ ». که تاسو وګرځيدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړی او مؤمنا نې بنځې ځينې د ځينو دوستان دی امر کوی په نيکۍ او منعه کوی له بدۍ څخه او لمونځ کوی او زکات ورکوی او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوی زر دئ چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چې الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړې ياست ورڅخه منعه شئ.

رسول الله صلى الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پرې ايښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلى الله عليه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه يې ځان وساتو. الله تعالى فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي.

نو زمونږ کاميابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعدارۍ کښې کاميابي نشته.

الله تعالى فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲.

ورته ووايه اى محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړی الله به تاسو سره محبت وکړی او ستاسو ګناهونه به وبخښی او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چي د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځیدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي».

نو معلومه شوه چي څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالیږل شوی رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوی او که چا د الله تعالی د رسول ونه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چي «الله کافرانو سره محبت نه کوی» او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداری کښي د فلاح او اطمنان شوند دی.

الله تعالی فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء ، ۸۰ .

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْیٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِیْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّیْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَیَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِی الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چې زه تاسو ته دا نه وايم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وايم چې زه فرښته يم زه تابعدارى نه کوم مګر د هغه شي چې ماته يې وحي کېږي. ورته ووايه چې آيا برابر دي ړوند او ليدونکى».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَىَّ مِنْ رَّبِّىْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ . سورة الاعراف-۲۰۳-

او کله چې رانه وړى دوى ته يو ايت نو وايي چې ولې يې ته پخپله نه غوره کوى ورته ووايه چې زه يواځې د هغه تابعدارى کوم چې ماته يې زما د رب له لورې وحي کېږي. دا قرآن ستاسو د رب له لورې دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ايمان راوړى.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه يو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

„ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا "
رواه ابن ماجة .

د ابوهريرة رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دى ،
څه شي باندى چي ما تاسو ته امر كړى وى هغه واخلىء او د څه شى څخه مى چي منعه كړي ياست د هغي څخه منعه شىء ".

بل روايت كښي راځي ؛

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : " ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لا يحبه الا الله ومن يكره ان يعود في الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى في النار "

انس رضي الله عنه نه روايت دى چي نبي كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : " دري خبري نه دي چي چاكښي وو نو د ايمان خوند والي به بيري ومومي چا ته چي الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زيات محبوب وي ، اوڅوك چي د چا سره محبت كوي يوازي د الله لپاره وي اوچاچي دا بده وګڼله چي كفرته بېرته وګرځي ورو ستله دي چي الله ورڅخه خلاص كړيدى لكه څنګه چي دا بده ګڼي چي اور كښته ولوېږي " -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چي زما نفس د هغه په لاس کښی دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پوري مؤمن کیدای نشي تر څو پوري چي د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چي زه پري راغلی یم؟

او دا هم معلومیږي چي یو حدیث د چا د رائی خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پریښوده او حدیث ئي واخیست مؤمن دی او که حدیث ئي پریښود او د خپل خواهش ئي ومنل نو هغه هیڅکله مؤمن کیدای نشي

همدارنګه حدیث کښی راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کیدای نشي تر څو چي زه ورته د پلار، څوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښي مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي * .

بل حدیث کښی راځي

* عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ؛ الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیٔ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله *

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په ځپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښی مو چې څه حلال و مینڈل هغه به حلال کړو او پیدې کښی مو چې څه حرام و مینڈل هغه به حرام کړو ، — او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړیدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړیدي * .

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسېره رد دی چې هغوې وائي : یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځیني احناف هم د پرویزیانو غوندې ځکه نه ځکه چي دوی هم په د پروخایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چي کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکي د پروخایونو کښی احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړی دی .

همدا رنګه بل روایت کښی راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلى ومثل ما بعثنى الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إنى رأيت الجيش بعينىّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنى واتبع ماجئت به ومثل من عصانى وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسى اشعرى رضي الله عنه نه روایت دی هغه وايي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چي الله زه پري رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله د ده د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړي نو سهار کښې ورباندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلّم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلّم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

«چاچي زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچي زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

هدارنګه بل حدیث کښې راځي:

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل:

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل: چاچي زما ومنل جنت ته داخل شوا و چاچي زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پرې ایښې دی لکه چې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالیٰ فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې رابه شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ته دې نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداری به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه وُ كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمایي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ‎﴿٢٧﴾‏ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ‎﴿٢٨﴾‏ لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹-

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ص لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ص تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... مې نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لور ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دې چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾.

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهېږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د ده لپاره سپکوونکې عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمايي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وویرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ور ته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناک عذاب ورسیږي .

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کښي داسي لیکي :

(فلیحذر الذین یخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو سبیله ومنهاجه وطریقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلک قبل وماخالفه فهو مردود علی قائله وفاعله کائنا من کان کما ثبت فی الصحیحین وغیرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه قال : " من عمل عملا لیس علیه أمرنا فهو رد " ای فلیحذر ولیخش من خالف شریعة الرسول باطنا وظاهرا ان تصیبهم فتنة ") ای فی قلوبهم من کفر او نفاق او بدعة (اویصیبهم عذاب الیم) ای فی الدنیا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلک ."

تفسیر ابن کثیر ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله علیه وسلم امردی چي هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم لار ، طریقه ، طرز عمل او شریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کیږي نو هغه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر ؤ قبلیږي به او کوم چي مخالف ؤ نو هغه به د هغه ویونکي او کوونکي باندي رد کیږي هر څوک چي وي .

لکه چي په صحیح بخاری او صحیح مسلم او نورو کتابونو کښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړ و مردود دی او هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښی فتنه ورسیږي د کفر، نفاق او بدعت څخه . او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي . په دنیا کښی په قتل ، حد ، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کبنی ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول چلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعیدو تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوی د یني درسگاه ، جوماتو او ټولني څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالیٰ فرمايي :

" فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا "

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلک ګمان کوي . او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګڼي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمینځ پیسکښې اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره " .

الله تعالیٰ په خپل ذات قسم کوي چې داخلک تر هغې مؤمنان کېدای نشي تر څو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کېښږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښی دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلى الله عليه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " تركت فيكم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً كتاب الله وسنة نبيه ". رواه الحاكم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پریښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هېڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نه وي هغه بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده

لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي وويله بیائي وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدچې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په یو حدیث شریف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث فى امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایل : چا چې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړچې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړچې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوه هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې داوسنی زمانی مبتدعین وائي چې بدعت کښی حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښی سیئه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتي...» . فما لم یکن یومئذ دینا لا یکون الیوم دینا».

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښی بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گڼه نو ده داگمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښی خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی» . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم» . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسی ته دین پوره او بس شوی دی".

همدارنګه یو بل روایت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فیه ونحن نرید أن نصلی فیه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم یصل فیه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چي زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښی وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه وووت او وې ویل : مونږ ددې بدعتي له جومات نه وباسئ - او لمونځ ئې پکښی ونکړ .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښی ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښی د اذان نه غیر داسي آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت وویه .

نو که اسلام کښي چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلی ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که چا وکړ ګناه ئي وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده.

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری يې په هر څه کښې کوله لکه چې په حديث کښې راغې:

"عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی كنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم" رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو يوه ګوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شو او وې ویل چې: ما دا کوټه په کوته کړې وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نو کوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغوځولې

همدارنگه بل روایت کېښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما یو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چې عبدالله ن عمر خپل ځوی سره تر مرګه پورې خبرې ونه کړې"

همدارنگه بل روایت کېښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئلُ عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهي عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلی الله علیہ وسلّم امر ابی یتّبع ام امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّی الله علیہ وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلی الله علیه وسلّم. رواه الترمذی.

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چي ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چي د عبد الله بن عمر څخه يي د حج په هکله د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چي دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چي ستا پلار (عمر) خو خلك ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چي که زما پلار تري منعه کړي وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تابعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟.

هغه سړي وویل بلکي د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً و انها تکسر السن و تفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً ». رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نویو ه وړه کیتکې (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیتکې ګوزار نه ښکار څوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ماتوي او سترګه را اوباسي" سعید وایې چې د عبدالله ورارهٔ بیا دا کوزاروته شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زهٔ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا ګوزاروته کوی؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت على النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وایې چې زهٔ رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځا ئکیدهٔ نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړهٔ نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما یې پورې اوچت کړ. زید وایې چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ
چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هیڅ پروا پرې
نه کوي بلکې ما وېل داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم
نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته دغه
رنګ حدیث وېل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل
شو نو هیڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده
وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا دیوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه
نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر
او ابوبکر داسې ویلی دي نو عبدالله بن عباس په غوسه
شو او ورته ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال
رسول الله صلّى الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج ۷ ۔

مجموع فتاوی شیخ الاسلام ص ۳۱۵ ج ۳۰ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې را ووریږي زه
وایم چې رسول صلّى الله علیه وسلّم داسې ویلی او تاسو
وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وُ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بدګانه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربا ندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زاړنده مقلدین یې لیدلې وای نو څه به یې ورته ویل چې دوی د هرې پېر فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم نعم الرجل خريم الاسدی لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الی اذنيه ورفع ازاره الی انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وفرمایل :

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچی راواخیسته او ویښتانې یې غوږونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمائې پورې پورته کړه ـ

بل روایت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چي حیا ټول خیر دی او یا بی شکه حیا ټول خیر دی نو بشیر بن کعب وویل مونږ په ځینو کتابونو او یا حکمت کښی لیدلي دي چي ځینی د حیا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځینی ضعف دی نو عمران بیا حدیث و وایه او بشیر بیا خپله خبره وکړه تر دی چي دا خبره ئي دوه یا دری ځل وکړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګی ئي سری شوی او وئي ویل چي زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث بیانوم او ته پکښی د کتابونو خبري کوی ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیایې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په موږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

« عبدالله بن ثابت نه روايت دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي : قسم دى په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس كښى دى كه موسىٰ عليه السلام تاسي ته راغى او بيا مو د هغه تابعدارى وكړه او زه مو پرېښودم نو ار ومرو به گمراه شئ » .

نو د موسى عليه السلام تابعدارى سره لدى چي هغه پېغمبر ؤ لكن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل كښى د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته وړسېږي او بيا د مذهب تقليد كوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به گمراه نوي بلكي دا تر ټولو لوى گمراه دى .

همدارنگه حديث كښى راځي :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شيء فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لوكان موسى حيا بين اظهركم ماحل له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوي هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دې چي زما تابعداري وکړي ."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری موو کړه او زه مو پرېښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلای وای نو اړ وو به یې زما تابعداری کړې "

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دین چیا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو وروسته دي هڅه کښي
تول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم
پکښي وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د
لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی وکړم او
بیا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید
رد وړاندي کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني
نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه
مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ
اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره
شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړي رأی او فکر نتیجه نده بلکي
تول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري
دي او د تقلید رد لدې کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په
سبب په اسلامي امت کښي لوی تفرق او زیاتي شخړي
او اختلافات را مینځته شو یدي تر دی چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیری شوی دی دا ئمه کرام و پټه هکله دومره غلو او زیاتی شروع شوی دی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث پرځای استعمالېږي او دا سې استدلال پری نیول کېږي چې تر به وائي د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی . عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نو رڅه دلیل نشی کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خود ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنى :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دى او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شوى دى ، قلادة هغه غاړكۍ او غړوندۍ ته ويل كيږي چې د څناورو او چارپايانو په غاړه كښې اچول كيږي نو تقليد په لغت كښې غړوندي په غاړه كښې اچولو ته وائى لكه د حديثو په كتابونو كښې «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعنې د حج په مناسكو كښې هغه د هديې څاروي په غاړه كښې غاړكۍ اچول او غړوندى اچول .

د تقليد اصطلاحي معنى :

تقليد په اصطلاح كښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائى ، لكه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنى داسې را نقلوي

« التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة » . اعلام الموقعين ص ۱۷۸ ج - ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکی ته پرې دليل نه وی او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دليل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصيدة امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې ليکی.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقليد د بل چا خبره منل دی بی دليله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره يې يوه غاړه کۍ او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبره بې دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنیٰ داسې کوی:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة ـ مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقليد دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کېږي او مقلد ته عالم نه ويل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم

وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص٧ ج-١

« خلکو پدي اجماع کړیده چي مقلد په علماؤ کښی نه شمېرل

کېږي او علم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښی داسي آیتونه ډېر زیات دي چي علماء په

هغې باندې د تقلید په رد کښی استدلال کوي ،

الله تعالی فرمایي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا

من دون الله . . . . . . الآية « (التوبه -٣١-)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی

دالله نه سوا » .

دغه آیت چي کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه

واورېده نو ددې په تفسیر کښی یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم

څخه پوښتنه وکړه چي مونږ خوئې عبادت نه دی کړی

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله

فتحلونه »

ایا داسې نه وو چي هغوی به هغه څه حرام کړل چي الله

حلال کړي وو نو تاسو به حرام کنل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي ؤ نو تاسو به حلال ګڼل؟
عدي بن حاتم وویل چې همداسې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل:

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت ؤ».

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي:

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ» سورة زخرف ۲۳.

«او همدارنګه موږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې موږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دی او موږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداري یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ه

سورة البقرة ١٦٦ - ١٦٧ -

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووایې چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ یوځل دنیا ته واپس شوی وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی او رسول ته نو وایې چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران مو پرې مو ندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هيڅ شي نه پوهېږي او نه په هدايت دي»

او الله تعالی فرمايي:

«وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلې وه نو مونږ څخه يې سمه لاره ورکه کړيده»

علامه شنقيطي د دی ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ / ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقی څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هېڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رایو پسې تلل نه وو .

محدث دهلوي شاه ولي الله رح وائي :

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۱۳۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رسالهٔ الانصاف ص۷۰ کښې لیکی :

"إعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه".

یوه سلهٔ چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو.

شیخ خجندی وائی :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين. هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابهٔ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یو اخلی دیوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالك ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي ـ نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ ،او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه ـ

علامه خجندی لیکی :

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة ـ

هدیت السلطان ص۱۰

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی ـ

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وائي :

وانما حدثت هذه البدعة فی القرن الرابع المذموم علی لسان رسول الله صلی الله علیه وسلم ، فالمقلدون لمتبوعهم فی جمیع ما قالوه یبیحون به الفروج والدماء والاموال ویحرمونها ولا یدرون اذلك صواب ام خطأ علی خطر عظیم ولهم بین یدی الله موقف شدید یعلم فیه من قال علی الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم ورته بد ه ويلي د دی ځخه وروسته پيدا شوی نو مقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو (رجونو (د ښځو عورتونو) او وينې او مالونو رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده۔ او دوی په دی کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډير سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيږده بيا به په دی پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ ».

علامه شنقيطی په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکي :

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعی خلاف ذٰلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة ».

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

ديوه معلوم او ټاکلی عالم تقليد کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی او که څوک د دی خلاف دعوه لری نو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ".

همدارنګه نور ډېر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود ګڼې او دیوه تابعداری اسلام ګڼې بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلی دی چې «بی مذهبه ډله مسلمانان کیدای نشي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب ؤ؟ آیا هغوی مسلمانان ؤ او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب ؤ آیا هغوی مسلمانان ؤ او که نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب ؤ؟ د هغه پلار دچا په مذهب ؤ ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان ؤ او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ئې ټو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل او کوم جرأت سره په دغه ټولو محکنیو او ورو ستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویرېږې؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلې؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آیا تا د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه او که نه؟ ـ ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالی به درته وایي چې په کوم دلیل دی حلال او حرام جوړ کړی ئې؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه؟ او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ئې؟ ولی دی زما د رالېږل شوی رسول خبره نه وه منلې؟ ایا ما تا ته نه ئې ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» آیا ما تا سو ته نه ئې ویلې چې« لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ اسوة حسنة» .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه د خپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویواځې د الله تعالی کتاو د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځی څخه مخکښی د ځان د خلاصون په فکر کښی شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیمانی څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدۍ په هکله داسې وائي:

„ وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ".

اعلام الموقعین ص ٦ ج ۱-

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دې نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی وچې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا

قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدۍ پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

„ زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

« هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سره له برچې هرخوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنې دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اګر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار على الديوبندى په ترمذى باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلّم فرمايلي دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخارى ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وائي چې د دې تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعني بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دې لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{۲۳۶}{۱-ج}$ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نورې ډېرې زیاتې احادیث په دې دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فی ترديد مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبی حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمودحسن الديوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابو حنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د محکنیو او وروستنیو پر خلاف کړی او پدی مسئله کښي مخکنیو او وروستنیو ډیرو علماؤ د ابو حنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښي ډیری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښي د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړي. او حمد الله زموږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یي دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله کښي ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پریږدی
او د مذهب پسی ځي کم دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی.

او ددی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د قرآن او حدیثو څخه د ځنو علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یي دین ګڼلی او قرآن او حدیث یي شاته غورځولی نو ځکه دغسي علماؤ ته یو حق پرست عالم داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجور كم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بيمارۍ ليرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيک بختۍ اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شي، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تر سوه لپاره تيارې دي او رڼا نده، لا صدر شرحې کښې د سينې پراخي نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دی نوره هم درد زيات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه

بنکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زيا ته تياره ده، او سُلم کتاب نوره هم رابنکته کول کوی، او پوره ترخوا ته تاسو نشی پورته کولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په همدې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو

اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مګر د هغه ځينې خبره به اخيستل کيږي او ځينې به پرې ښوول کيږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم څخه».

همدارنګه

عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وائي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فانه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص١٧٦ ج٢ تفسير اضواء البيان ص٤٩٤ ج٧

ستاسو يو کس دی په دين کښې ديوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کېږي ځکه چې په شرکی تا بعداری نښته «.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک يې د دوی په هره خبره کښې د تقليد څخه منع کړی دی «-

امام ابن قيم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲.

څلورو امامانو (ابو حنيفة، مالك، شافعي او احمد) دخپل تقليد څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دليله واخيستل هغه ته امامانو بد ويلی دی».

علامه شنقيطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليد هم الذى منعوا منه و نهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي. داسې روند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلك يې کوی او دا دعوه لري چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی».

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۳۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دليل يې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو او سنی حنفیان د امام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اتركوا قولي لخبر الرسول صلّى الله عليه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص ١٩

«اتركوا قولي لقول الصحابة». فتح المجيد ص ٤٤ هدية السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ما پرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إياكم والقول في دين الله تعالى بالرأي وعليكم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

الميزان الكبرى للشعراني ص ٨ ج ١

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأيې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرو د سنتو اتباع وکړئ او خوک چي د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالک رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود علیه الا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم». فتح المجید ص۱۹۰

«زمونږ نه هیڅ یوکس نشته مگر هغه باندي خپله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته يي اشاره وکړه».

امام مالک وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل مالم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه». تفسیر اضواء البیان ص۲۹ ۷-۶۰.

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وا یئ خلئ او کومه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پري یې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعی تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك را ټولوی یوه ګیډۍ راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائې:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائې:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس». اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شونو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعی وائې:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

والذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج ۲۰

"کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وُ نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیدچې په لاره کښې ايښی وُ نو همدغه زما قول دی".

امام احمدؒ وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوی ص۲۱۲ ج۲۰

"زما تقلید هم مه کوئ او د مالكؒ سفیان ثوری او اوزاعی تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې" دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی نه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلیدوي".

امام احمدؒ وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك. فتح المجيد ص۴۰۱

"زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت يې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هر و مرو دې و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي" ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.
کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولې او عملي يې نکړي) نو د ده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شي"."

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین يې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د ډېر ورلاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا دواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو هم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید ځنې مونږه ځلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصري وائي :

والتقلید في دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع في الدین مسوغ والتقلید ممنوع ۰ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښي تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوك چي په تا باندي دلیل د (قرآن او حدیث) ځنې د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښي روا ده او تقلید منع دی ۰.

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤۹٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۹۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښي چي پړی پکښي وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبدالبر د مزني قول داسي را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد . فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) أي من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچې په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچې په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره وو ؟ که يې وويل چې : هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل داحکم واجب کړ نه تقليد . اوکه وې ويل چې مابې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بې دليله حکم) وينې توی کړې او فرجونه (ښځې) دې روا کړې اومالونه دې لوټ کړل حال داچې دا کار الله تعالیٰ بې دليله حرام کړی دی . الله فرمايلي دي : ايا تاسو سره پدې څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليماني وايي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لا شك في فضلهم عندي
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولا تقليدهم في غد يجدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدی به کل مستهدی
ای خلکو تاسو پرکوم دليل دازمونږ دين هغوخلو او
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوي په فضيلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښې د دين
علماء دی او د فضيلت ، حق او زهد د ستر کو رڼا ده ، لکن
دوی هم دنورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دليل
ندی او نه یې تقليد سباورځی لپاره خپه کتلی او دی امامانو
داهم نه دي ويلي چې زمونږ قول داسی دليل دی چې هرڅوك
پری هدايت مومي".

ملا علی القاری حنفي وائی :

"لايجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً" . بحوالة هداية السلطان ص۱۶

پدی امت کښی هیچا باندی دالازم ندي چې يا دی حنفي
وي او يا دی مالکی وي او يا دی حنبلي وي" .

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحرير" کښی ليکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويردون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځكه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب كړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب كړي وي، او دا نه الله تعالی واجب كړي او نه د هغه رسول چې يو څوك دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دې په هر څه كښې د هغه تقليد كوي او د نورو سرو چې څه وي هغه دې پريږدي "

علامه خجندی ليکی :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص۸

"د مخكينيو او وروستينو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوی د علماؤ ، پيرانو ، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي "

خجندي بل ځای كښي ليکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينو او مؤلفينو په هكله زرخله افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری ګمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي ځکه چې دوی د خلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسې شو لکه چه د غه امام ئې رالېږل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کېږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق فى غيرها فرجعوا عنها"

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځینو مسائلو کښی د هغوی فهم او اجتهاد ونه دي او د دی رأیو او اجتهادونو پوهې تابعداري پر هیچا باندي نه الله تعالی او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښی حق ته رسېدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسېدل یوازې په هغو احادیثو کښی دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر څلي امامان یوی مسألی خوا ته تللی دي او بیا ورته حق په بل څه کښی سنکاره شویدی نو د هغی مسألی څخه يې رجوع کړېده".

بیا علامه خجندی لیکی :

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص۲

"نو د اسلام دین یو دی نه یکښی د اسی مذهبونه شته او نه پکښی د اسی طریقې چې د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاری څخه ".

شیخ الاسلام ابن تیمیه" وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة ".

مجموع فتاوی ص۱٦٤ ج-۲۰

"هیچا ته دا روا ندي چي امت ته یو شخص وړاندي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه پر طریقه باندي د خلکو سره دوستی او دښمنی کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چي یوه خبره ورته وټاکی او په هغې باندي دوستی او دښمنی کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړیده چي دا کار د بدعتیانو دی چي یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندی او د امت په منځ کښي پری جدائي را وړي ".

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائی :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم" . مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي يې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هر چا خينې خبرې اخيستل کېږي او خينې پرېښوول کېږي" .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد" .

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دى چې خلکو ته يې امر کړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تگ او تاکلی شخص او دغا نجوړه شوی طریقه او تاکلی مذهب لازم وګڼی او ددی اتباع پری داسې لازمه وګڼی لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدئي ګڼي . لکه د بېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقلید چې دوې کوي لــه ښه د پره پــه کلکه وېره پکار ده ،،

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویریٰ أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ورسید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړیدی، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ د عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او داي نظر چې داد ده قول هغه حق ته رسیدلي دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده د نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئي وویسته سبه ده که نه نو وبه وژل شي» .

همدارنګه یو شاعر وائي :

ما الفرق بين مقلد في دينه راض بقائده الجهول الحائر
وبهيمة عمياء قاد زمامها أعمىٰ على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوداعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه ړوند چارپاي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچي د هغه واکې د رانده په لاس کښني وي او په کږو وږو لاروي روان کړى وي څه فرق دى .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة   ان المقلد فى سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئه څکه چي دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښني دى .

مولانای روم د تقليد په باره کښني وائي :

گرچه عقلت سوى بالا مى پرد   مرغ تقليدت بپستى مى چرد

منکر آن باشد که تقليدى بود   دين احمد راز تحقيقى بود

مثنوى

که ستا عقل   هر څومره پورته الوزي خود تقليد مرغه دى لځ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چي تقليد کوي د محمد صلى الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دى .

علامه شنقيطى وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر فى كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحى المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ٣٥٨ ج - ٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پر ښېنې دی او ددی دوار و د زده کړی څخه ئي بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې د قرآن او حدیث ډېر اسان دي او د غر مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئي د الله تعالی له لوړي دوحی درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي :

" فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا" . تفسیر أضواء البیان ص ۴۷۵ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې ددغه امام اقوال چې دوی ئي تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئي تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کښو تیارو د حقائقو څخه راانده کړی دی تردی چې دوی داسی خبری کوي".

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

"وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة". فقه السنة ص١٣ ج١-

"په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځیدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځیده".

همدارنګه نورو ډیرو علماؤ په تقلید باندې رد ونه لیکلی دي چې د ټولو را نقلول به د لته د اوږدوالي سبب وګرځي.

ډیر ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال داچې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکی هغوی په خپلو کتابونو کښې داسی احادیث رانقل کړیدي چې هغه د خلورو امامو مذهبونو مخالف دي، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلي چې هغوی مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدین نه وو لکه چې شیخ الإسلام ابن تیمیه وائي :

* اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزیمة وابویعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحدیث لیسوا مقلدین لأحد بعینه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰-۲۰

* بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدین وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزیمة ، ابویعلی بزاز او داسې نور د اهل حدیثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې دیوه تاکلی شخص مقلدین نه وو .

نو د اهل حدیثو مذهب د عامو محدثینو مذهب دی او دا یو داسې مذهب دی چې د قرآن او حدیثو په دلیل ثابت ولاړ دی او اهل حدیث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحیح غیر مجروح حدیث چې د نسخې او تخصیص دلیل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حدیثو سره بغض کوي هغوي د حدیثو سره بغض کوي ، او امام ابن قیم داسې خلکو ته وائي :

یا مبغضا اهل الحدیث وشاتماً	ابشر بعقد ولایة الشیطان
اوماعلمت بأنهم انصار دیـ	ـن الله والإیمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکيه او هغوېيته کنځلې کوونکيه ته پدې پوه شه چې تا د شیطان سره دوستي شروع کړېده» ایا ته نه پوهېږې چې اهل حدیث د الله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهېږې چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسې یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میندلی وی.

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کېږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړېدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وماالنور إلا في الحديث وأهله اذاما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همیشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چي تیه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناښتته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښی ده " .

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازکی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدینهم فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* د الله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چي کامیاب شی او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائي او خبري پریږده ځکه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چي د خپل دین څخه غافل دي او داسي مه کېږه چي اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پري لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسي پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښی وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئي ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې رانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله   فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ پدې مامور کړي يو چې د وحى تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحى تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارى کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختى څخه نجات ومومي او هيڅ ويره او غم به پرې نه وي . الله تعالى فرمائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" . البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوئ به نه ويره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځاى کښې الله تعالى فرمائي :

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي" .

پدې دواړو آيتونو کښې الله تعالى د هدايت تابعدارو ته زيري ورکړي چې د ضلالت ، شقاوت ، ويرې او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحې تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحې عبارت د قرآن او حديث څخه دي څکه چې الله تعالى رسول الله صلى الله عليه وسلم ته فرمائي :

" قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چې زه تاسو ټولو ته په وحې ډاروم " .

تفسير اضواء البيان د مخکښنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولا شك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"په دې کښې شک نشته چې دوحې د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، ويره او غم په قرآن کريم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشي کيدای چې دیوه داسې عالم تقليد کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهيږي چې په کومه مساله کښې ده د چا تقليد کړيدی دا مشرئي په هغې کښې حق ته رسيدلی دی او که خطا شو يدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی دکتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړيدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده د چا تقليد کړيدی د ده د هغه رأيې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کيږي".

نو مونږ همدا وايو چې ای خلکو راځئ د وحې تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیچا ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطاء کېږي او په خطاء به مأجوروی اوکله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او عوام چې خلك دحق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سميتم بها اهل الحديث ... وناصري القرآن والإيمان

سميتموهم انتم وشيوخكم ... بهتابها من غير ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا ... عنهم كفعل الساحر الشيطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم ... اخذوا بوحي الله والفرقان

وابوا بأن يتحيزوا لمقالة ... غير الحديث ومقتضى القرآن

وابوا يدينوا بالذى دنتم به ... من هذه الأراء والهذيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو اود قرآن او ايمان په امداديانو اېښې دي تاسو اوستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ اېښي دي ، اوبيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخيستی دی او د دې نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انکار کوي ".

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب ومنئ او د الله تعالی د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره دا سلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو کله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نوموړ غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تیار نه یو نو که د غه رنګه خلکو ته تاسې وهابیان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ بیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً	فأنا المقر بأ سنى وهابي
انفى الشريك عن الإله فليس لي	رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن و لا	قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا	عين ولا نصب من الانصاب
ايضاولست معلقا لتميمة	اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية	الله ينفعني و يدفع ما بي
والإبتداع وكل امر محدث	في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا	أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابي وي نو زه يدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی سره شریك نفي کوم نو د یواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې ګومبزې نه امید کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړیدای شي ، همدارنګه نه د کومې تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې نکړ نه زه تعویذ تړم او نه کوم بند تړم او نه څه غابړ غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دین ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې:

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان.

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعی وایې:

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم

المیزان الکبری للشعرانی ص ۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پيداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالی فرمايي:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسی په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالی فرمايي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په ریښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پیښیده. لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو او له خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوي:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چې كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودربد ه او وئي ويل : ځينې منافقان داګومان كوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چې موسى بن عمران عليه السلام تللى و هغه دخپل قوم څخه خلوېښت (٤٠) شپې غائب و او بيا ورته راوابيس شو ، او په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راځي لكه څنګه چې موسى عليه السلام راغلى و نو د هغو خلكو ځپي او لاسونه به غوځ كړي چې وائي : رسول الله وفات شو يدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چې كله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دلپد لو لپاره د عائشې رضي الله عنها كورته ننوت او كله ئې چې وليده چې هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوحمد وثنائې وروېله بيائې ووېل :

« يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لايموت » .

« اې خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکېږي » .

بيائې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات اوقتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئا وسيجزى الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښې رسولان تېرشوېدي . اياکه مړشو اوياووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځېده (مرتد شو نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چې عمر رضی الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکې را پرېوته او وئې وېل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واوریدسو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځید او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې یې ونه ویل چې ددی مطلب دادی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف یې پکښنې ونکړ بلکې خپله خبره یې پرېښنوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه و منځ کښنې دارا پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته خښ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښنې یې خښ کړو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې خښ کړو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إنی سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول : ماقبض نبی إلا دفن حیث یقبض" .

السیرة النبویة لابن هشام ص ۳۱۴ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوي دی نو هغه ځای کښنې ښخ شوی کوم ځای کښنې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځیدل او حدیث یې وماننه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رأیي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

«وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا»

(الاحزاب - ۳۶)

"او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځي ته دا روا ندی چي کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چي د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره".

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چي خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وايي :

" قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله ".

اعلام الموقعين ص ۵۳ ج - ۱

" رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي " .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائي اوخواهش پسي تللی دي د ډېر حرام يې حلال کړيدی او د ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤ کښي د ډېر زيات دی هرڅه کښي يې له ځانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي او دا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی او دا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وای خله او که په خپله رايه يې و ويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص٥٣ ج-١

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما دالله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضى الله عنه وائى:

«السنة ماسنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لاتجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص٥٤ ج-١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چې الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم

مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیې خطاء

د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښې له رأیې څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

"د رأیې خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړي کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چې کله

ورڅخه پوښتنه وشي او ووایي چې مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسې خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم مونږ چي په اوسني عصرکښي ګورو
هغه علماء چي دخپل خواهش او د رأيي تابعدار دي
داور ته شرم او عار ښکاري چي کله ورڅخه پوښتنه وشي
او دوی ووايي چي مونږ نه پوهیږو نو بی علمه فتوی یې
خلکو ته ورکړي او زیات خلک يې د الله تعالی د رالیږلي
او غوره شوی دین څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته
دا عار ښکاري چي دحق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث
لپاره خپله خبره پریږدي نو دین څخه یې داسي یوشی
جوړکړچي دخپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع يې کړ
فضلوا واضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې
هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وويل:

تاسو باندې به وروستی کلونه د تیرکلونو نه ډیر بد تر
راځي بيا يې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا يې وویل:

صـ ۵۷
«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين
«بیا به داسي خلک پیدا شي چي ټول د دین کارونه به په
خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې وړ وُ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وُ چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأیه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

هدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رأیې او قیاس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دینی مسئله کښې ورڅخه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وایئ چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندې چې یو څوک ووایئ زه نه پوهېږم لکن دا یو لوی عیب دې چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم دهلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك وأتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library